

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2024

YEARBOOK

2024

ГОДИНА 15
БРОЈ 24

VOLUME XV
NO 24

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2024
YEARBOOK
2024

ГОДИНА 15
БР. 24

VOLUME XV
NO 24

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

YEARBOOK FACULTY OF PHILOLOGY

For the publisher:

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Editorial board

Prof. Dejan Mirakovski, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD – University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD – University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD – University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD – University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD – University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD – University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer PhD – University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kona, PhD – Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD – University Josip Juraj Strosmaer, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD – University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Bekanovic, PhD – University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD – University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD – Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD – Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD – University Neofit Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA – University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD – University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD – University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD,
Prof. Eva Gjorgjievska, PhD, Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD,
Prof. Darinka Marolova, PhD, Prof. Vesna Koceva, PhD, Prof. Nadica Negrievska, PhD,
Prof. Marija Krsteva, PhD, Prof. Natalija Pop Zarieva, PhD, Prof. Igor Stanojoski, PhD,
Prof. Lidija Kamceva Panova, PhD

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Language editor

Liljana Jovanovska, MA (Macedonian language)

Prof. Saska Jovanovska, PhD, (English language)

Prof. Natalija Pop Zarieva, PhD, (English language)

Technical editor

Slave Dimitrov

Address of editorial office

Goce Delchev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201

2000 Stip, Republic of North Macedonia

СОДРЖИНА / CONTENTS

IN MEMORIAM

Проф. д-р Марија Кусевска (1954 – 2024)

Јазик / Language

Александра Минкова, Билјана Ивановска

ДЕОНТИЧКАТА И ЕПИСТЕМСКАТА ЗАСТАПЕНОСТ НА
МОДАЛНИТЕ ГЛАГОЛИ ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК
ВРЗ ПРИМЕРИ ОД СВЕТОТО ЕВАНГЕЛИЕ СПОРЕД МАТЕЈ

Aleksandra Minkova, Biljana Ivanovska

DEONTIC AND EPISTEMIC PREVALENCE OF MODAL VERBS
IN GERMAN LANGUAGE BASED ON EXAMPLES FROM THE
HOLY GOSPELS ACCORDING TO MATTHEW

13

Меги Димова, Даринка Маролова, Драгана Кузмановска

ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО КОМПОНЕНТАТА „ГЛАВА“ ВО
ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И МОЖНИ
МЕЃУСЕБНИ ЕКВИВАЛЕНТНИ РЕЛАЦИИ

Megi Dimova, Darinka Marolova, Dragana Kuzmanovska

PHRASEOLOGISMS WITH THE COMPONENT “HEAD“ IN
GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE AND POSSIBLE
MUTUAL EQUIVALENT RELATIONS

31

Катерина Харбова, Билјана Ивановска

ПРЕДЛОЗИТЕ ЗА МЕСТО ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК И
НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО
ДЕЛОТО „ПАРФЕМ“ ОД ПАТРИК ЗИСКИНД

Katerina Harbova, Biljana Ivanovska

PREPOSITIONS OF PLACE IN GERMAN LANGUAGE AND
THEIR EQUIVALENTS IN MACEDONIAN LANGUAGE IN THE
LITERARY WORK “PARFUM” BY PATRICK SÜSKIND

41

Книжевност / Literature

Krste Iliev, Natalija Pop Zarieva, Dragan Donev

SHAKESPEARE’S SHYLOCK: AN AVARICIOUS VILLAIN, A VICTIM,
OR A COMPLEX FUSION OF BOTH

55

Симона Монавчева

ЕРЕБ (EREBUS) ВО ЖИВОТОТ НА МЛАДИТЕ КАКО РЕЗУЛТАТ
НА МАНИПУЛАЦИЈАТА СО ВЕШТАЧКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА

Simona Monavcheva

EREBUS IN THE LIVES OF YOUNG PEOPLE AS A RESULT OF
MANIPULATION WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE

65

Култура / Culture

Ana Velinova

MUSEUM TYPOLOGY AND THE ASPECT OF PLACE

79

ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО КОМПОНЕНТАТА „ГЛАВА“ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И МОЖНИ МЕЃУСЕБНИ ЕКВИВАЛЕНТНИ РЕЛАЦИИ

Меги Димова¹, Даринка Маролова², Драгана Кузмановска³

¹Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
megi.162576@ugd.edu.mk

²Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
darinka.marolova@ugd.edu.mk

³Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
dragana.kuzmanovska@ugd.edu.mk

Апстракт: Предмет на истражување на овој труд се фразеолошките изрази кои во својот состав ја содржат компонента „глава“, во двата споредувани јазици, т.е. во германскиот и во македонскиот, кои се обидуваме да ги претставиме контрастивно и да ги претставиме најсоодветните меѓусебни еквивалентни релации. Притоа, ваквите изрази се разгледуваат преку примери од книжевни дела на германски и на македонски јазик, чии преводни решенија ги нудат авторите на трудов. Целта на истражувањето е да се идентификува честата појава на ваквите изрази во книжевните дела, како и да се укаже на можноста тие целосно да се вклопат од еден во друг јазичен систем и тоа преку употреба на одредена лексема, која дури и да е различна од онаа во оригиналниот израз, сепак би можела да овозможи постигнување на функционална еквивалентност во јазикот-цел.

Клучни зборови: *фразеологизам, фразеологија, еквивалентност, идиоматичност*

PHRASEOLOGISMS WITH THE COMPONENT “HEAD“ IN GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE AND POSSIBLE MUTUAL EQUIVALENT RELATIONS

Megi Dimova¹, Darinka Marolova², Dragana Kuzmanovska³

¹Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, Macedonia
megi.162576@ugd.edu.mk

²Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, Macedonia
darinka.marolova@ugd.edu.mk

³Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, Macedonia
dragana.kuzmanovska@ugd.edu.mk

Abstract: The subject of this paper's research is the phraseological expressions that contain the “head” component in their composition, in the two compared languages, i.e. German and Macedonian. We aim to present a contrastive analysis and identify the most

appropriate mutual equivalent relations. Additionally, we examine examples from literary works in German and Macedonian, providing translation solutions. The research aims to identify the frequent occurrence of such expressions in literary works, and demonstrate the possibility of complete integration from one language system to another using a specific lexeme. This lexeme, even if different from the original expression, can still achieve functional equivalence in the target language.

Keywords: *phraseologism, phraseology, equivalence, idiomaticity*

Вовед

Фразеологијата, како доста млада научна дисциплина, се појавува во 70-тите години на минатиот век и некои сè уште ја сметаат за поддисциплина на лексикологијата. Според Палм, „фразеологијата е наука, која ги проучува неслободните зборовни состави, кои во јазичниот систем и во реченицата можат да ги преземаат функцијата и значењето на поединечните зборови (лексеми)“ (Палм, 1997: 1, превод Меги Димова¹). Зборот фразеологизам (лат. *phraseos* = *израз*) може да се дефинира како зацврстен зборовен состав, кој се употребува како готова јазична единица. *Фразеологизам* или *фразема* е всушност генерален поим за сите неслободни зборовни состави. Фразеолошките изрази од една страна имаат за цел да го збогатат јазикот со стилска разноликост како: емоционалност, културна симболика, метафори и експресивност, а од друга страна да го збогатат лексичкиот фонд, пред сè на изучувачите на странски јазик. Нивната употреба се поврзува со духот на еден народ, неговата историја и култура. „Главна, фразеологизмите потекнуваат од Библијата, од латинскиот и од грчкиот јазик, средновековниот латински јазик и масовното иселување на европските и други народи во Америка на почетокот на дваесеттиот век“ (Кузмановска 2022: 14).

Според Доналис (2009), фразеологизмите имаат естетско влијание и нивна цел е (Доналис 2009, цитирано во Кузмановска 2022: 14): да ја поедностават комуникацијата, да ја управуваат истата, да ги покажат чувствата на луѓето, социјално да ги дефинираат луѓето, да пренесуваат искуства и идеи. Покрај Доналис, важни лингвисти кои работат на ова поле се Харалд Бургер и Волфганг Флајшер.

Во овој труд корпус на истражување е *Диџиталниот речник на македонски јазик* од книжевни дела, а тема на истражувањето се фразеологизмите со компонентата *глава* (превод на германски: *Kopf*). Според *Диџиталниот речник на македонскиот јазик*, (<https://makedonski.gov.mk/corpus/1/glava-zh>) овој термин, освен глава како дел од телото, може да значи и *ум, разум, раководител, поединец, лице, водач, поглавје, мерка за висина* и сл. Токму преку овие значења

¹ Сите цитати во трудов се преведени од Меги Димова.

се истакнуваат некои важни карактерни особини на човекот. Целта на трудов е да се покаже нивната честа примена преку примери – реченици извадени од македонски и од германски литературни дела и да се укаже на нивниот преводен еквивалент на германски, односно на македонски јазик.

Во текот на нашата истражувачка работа очекуваме дека сите фразеолошки изрази не ќе може да се предадат во јазичниот систем на германски јазик со воспоставување на целосна еквивалентност.

За целите на овој труд, примерите ги најдовме во книжевни дела на германски и на македонски јазик, потоа ги анализиравме, извршивме семантичка анализа, земајќи го предвид и нивниот непосреден контекст и направивме табеларен приказ на пронајдените примери, кои од македонски на германски јазик и обратно за целите на ова истражување ги преведе Меги Димова.

Фразеолошки изрази

Различни автори се служат со различна терминологија, која се однесува на израз со изразена идиоматичност. Некои се задржуваат на поимот *фразеологизам* (*превод: Phraseologismus*), други пак, на поимот фразем (*превод: Phrasem*), а трети на поимот фразеолексема (*превод: Phraseolexem*). Во македонската литература честа е и употребата на поимите фразеолошки единства и зборовни состави. Важно е да се потенцира дека горенаведените термилошки поими по дефиниција го даваат повеќе или помалку истото значење. Во трудов се придржуваме на терминот фразеологизам, односно фразеолошки израз.

Фразеолошките изрази се одлика на одредена култура и народ. Преку фразеологизмите на креативен и специфичен начин преку метафори, метоними, алегии, споредби и сл. се искажува некое животно искуство, став кон нешто, сознание, а често тие се врзуваат и за некоја личност (Бојковска С., Минова-Ѓуркова Л., Пандев Д., Цветковски Ж., 2009: 155). Тие се разликуваат по нивната должина, по различната синтаксичка функција, по лексиката, значењето, потеклото итн.

Фразеологизмите се доста распространети во секојдневниот говор. Освен тоа, тие се присутни и во текстови напишани на народен јазик, во бајките, рекламите, во научните текстови, во весниците, учебниците итн. Нивната употреба понекогаш зависи и од старосната граница на луѓето, имено и начинот на изразување на помладите генерации значително се разликува од оној на постарите, бидејќи кај нив повеќе доминира колоквијалниот стил на говорење.

Главни обележја на фразеолошките изрази се: морфолошки, синтаксички и семантички. Од морфолошки аспект се зема предвид минималниот број фразеолошки единици во еден фразеолошки израз (полилексикалност, герм. *Polylexikalität*), од синтаксички аспект, фразеолошките изрази се меморираат како готови единици во менталниот лексикон на човекот (репродуктивност, герм. *Reproduzierbarkeit*) и неопходно е да се знае дека еден составен дел на

фразеологизмот не смее да биде заменет со друг, во спротивно ќе се изгуби самата смисла и истиот ќе звучи невообичаено за говорителите на мајчин јазик, пр. *den Kopfaus der Schlinge ziehen* (превод: *сџаси жива глава*), а не *die Schlinge aus dem Kopf ziehen*. Тоа значи дека тие се одликуваат и со стабилност (герм. *Stabilität/Festigkeit*). Семантичкиот аспект, т.е. критериум, е единствен кој е апсолутен критериум во нивното детерминирање и се карактеризира со идиоматичност (герм. *Idiomatizität*) на фразеологизмот. Еден ист израз дали ќе биде сметан за фразеолошки или не, зависи од тоа дали изразот го носи со себе: а) реалното/директното значење – *jmdm. den Kopf waschen* (превод: *некому му ја мие главата*) или б) метафоричкото/фигуративното/идиоматското значење – *jmdm. den Kopf waschen* (превод: *некојо критикува, прекорувач*). Во комуникацијата, адресатите се обврзани врз основа на јазичниот и војазичниот контекст да ја одгатнат дилемата. Во спротивност имаме попречување на комуникацијата. Ова особено доаѓа до израз ако имаме интерјазична, односно интеркултурна комуникација, каде што за нејзино овозможување е неопходен преведувач/толкувач.

Фразеолошките изрази не се преведуваат збор за збор, туку кај нив неопходно е да се земе предвид целото фразеолошко единство, затоа тие се голем предизвик за преведувачите. При превод преведувачите најчесто ги применуваат преведувачките постапки адаптација² и модулација³. Честопати една именска компонента се повторува во фразеолошките искази во споредуваните јазици, како, на пример, лексеми за означување делови од телото, животни, бои, броеви, земја, вода итн. Во следните три табели ги претставуваме фразеологизмите, кои во својот состав ја содржат компонентата “глава” во оригиналниот израз и/или во преводот. Во обидот за еден фразеологизам од германскиот јазик да пронајдеме најсоодветен преводен еквивалент на македонски јазик, наидовме на три случаи: прво, кај некои примери успеавме да најдеме фразеологизам, кој ќе го има истото значење и ќе ја содржи лексемата *глава* како во оригиналот и притоа воспоставивме и формална и функционална еквивалентност. Во тој случај можевме да си дозволиме да преведуваме буквално; кај втората и третата кај голем број фразеологизми како соодветен преводен еквивалент успеавме да најдеме фразеологизам кој како пандан на лексемата *глава*, од оригиналниот пример, ќе содржи нешто друго во јазикот-цел, и пак ќе ја има истата функција, односно ќе го предизвика истиот ефект. Така воспоставивме функционална еквивалентност со примена на преведувачките постапки адаптација и модулација.

² Адаптацијата претставува еден вид слободен превод, со кој се врши адаптирање на една ситуација во друга, т.е. дека се врши замена на една културна и општествена реалност со друга, која има иста функција или иста вредност како првата (Маролова 2019: 35)

³ Никодиновска (2009: 110) истакнува дека „модулацијата се користи со цел преведената пораката да биде во согласност со духот и со обичаите на јазикот-цел“.

Табела бр. 1

Преглед на примери на фразеолошки изрази, во чиј состав е содржана компонентата *глава*, која е присутна и во двата јазика, и во македонскиот и во германскиот изразот ја има истата функција, односно го предизвикува истиот ефект кај двете читателски публики.

германски	македонски	значење на фразеологизмот
1. <i>jemandem schießt etwas (plötzlich) durch den <u>Kopf</u></i>	<i>го/му удри нешто во <u>глава</u></i>	се сети, му текна нешто
3. <i>Motten im <u>Kopf</u> haben/ Flusen im <u>Kopf</u> haben</i>	<i>има бубачки во <u>главата</u></i>	има чудни идеи
4. <i>kein Dach über dem <u>Kopf</u> haben</i>	<i>нема покрив над <u>главата</u></i>	нема сместување
5. <i>du vergisst noch mal deinen <u>Kopf</u>!</i>	<i>еден ден ќе си ја заборавиш и <u>главата</u></i>	израз кој упатува некому кој често заборава
6. <i>von <u>Kopf</u> bis Fuß</i>	<i>од <u>глава</u> до <u>пети</u></i>	целосно, потполно
7. <i><u>Kopf</u> hoch!</i>	<i><u>глава</u> горе!</i>	израз за охрабрување
8. <i>Da kannst du dich auf den <u>Kopf</u> stellen; ...und wenn du dich auf den <u>Kopf</u> stellst</i>	<i>на ако сакаш и на <u>глава</u> да застанеш</i>	израз кон некому кој ништо не може да промени
9. <i>ein schlechter <u>Kopf</u></i>	<i>букова <u>глава</u></i>	глупав човек
10. <i>ein kluger <u>Kopf</u> sein</i>	<i>бистра <u>глава</u></i>	паметен човек
11. <i>der Fisch stinkt vom <u>Kopf</u> her</i>	<i>рибата смрди од <u>главата</u></i>	израз кој се однесува на институции/ организации кои не си ја вршат работата како што треба, зашто одговорноста е на врвот на хиерархијата
12. <i>den <u>Kopf</u> freibekommen / freikriegen / freimachen</i>	<i>си ја разбистри <u>главата</u></i>	се растоварува од психички товар
13. <i>seinen <u>Kopf</u> auf etwas verwetten (können)</i>	<i>гарантира со <u>глава</u></i>	сигурна, стопроцентна гаранција
14. <i>jemandem nicht in den <u>Kopf</u> gehen</i>	<i>не му влегува во <u>глава</u></i>	не разбира; не сфаќа
15. <i>nicht (ganz) richtig im <u>Kopf</u> sein</i>	<i>не е со сите во <u>главата</u></i>	да се биде неразумен
16. <i>den <u>Kopf</u> voll haben</i>	<i><u>главата</u> не знае кај му е</i>	истовремено се справува со повеќе проблеми и грижи

17. Was man nicht im <u>Kopf</u> hat, hat man in den Füßen / Beinen	кој нема во <u>главата</u> , има во нозете	кој не мисли навремено, подоцна ќе треба да вложи повеќе труд за да ја заврши работата
18. Bei dir fehlt's / fehlt es wohl im <u>Kopf</u> !	тебе ти фали нешто во <u>главата</u> !	глупав, луд човек
19. mit dem <u>Kopf</u> durch die Wand gehen wollen	удира суд со <u>глава</u>	сака да достигне нешто што е невозможно
20. nicht wissen, wo seinen der <u>Kopf</u> steht	не знае кај му е <u>главата</u>	има многу работа, обврски
21. jemandem den <u>Kopf</u> vollquatschen / vollreden	му ја полни <u>главата</u>	некому му се наметнува туѓо мислење
22. jemanden / etwas nicht (mehr) aus dem <u>Kopf</u> kriegen	не му излегува од <u>глава</u>	постојано мисли на едно исто
23. jemandem dreht sich alles im <u>Kopf</u>	сè и се што му се врти во <u>глава</u>	несигурен, збунет, секакви мисли му доаѓаат
24. den <u>Kopf</u> hochhalten	со крената <u>глава</u>	гордо, храбро, достоинствено
25. einen kühlen <u>Kopf</u> bewahren	има ладна <u>глава</u>	трезвено размислува
26. seinen <u>Kopf</u> retten	спаси <u>главата</u>	се извлече од некоја опасна ситуација, се спаси
27. den <u>Kopf</u> aus der Schlinge ziehen	вади/спаси жива <u>глава</u>	се спасува од некоја ситуација
28. jemandem über den <u>Kopf</u> wachsen	некому му е дојдено преку <u>глава</u>	не може нешто да поднесе повеќе
29. pro <u>Kopf</u>	по <u>глава</u>	по човек (по жител)
30. der Erfolg steigt jemandem in den / zu <u>Kopf</u>	славата му удира во <u>глава</u>	премногу нападно гледа во нешто, се свери
31. etwas mit dem <u>Kopf</u> /Leben bezahlen	ќе плати со <u>глава</u>	ќе биде казнет, ќе мора да сноси тешки последици

Табелата бр. 2

Преглед на примери на германски фразеолошки изрази, кои во својот состав ја содржат лексемата *глава*, а за кои како соодветни преводни еквиваленти во македонскиот јазик може да се понудат фразеологизми образувани со други лексички средства, со поинаква симболика, но ќе можат да го постигнат истиот ефект.

германски	македонски	значење на фразеологизмот
1. <i>Grillen im <u>Kopf</u> haben</i>	<i>има фикс идеја</i>	има чудна идеја
2. <i>seinen <u>Kopf</u> woanders haben</i>	<i>лета некаде со мислите</i>	психички отсутен; размислува на нешто друго
3. <i>den <u>Kopf</u> zumachen</i>	<i>го пушти мозокот на пасење</i>	не размислува на ништо
4. <i>bis über den <u>Kopf</u> in Schulden stecken</i>	<i>во долгови до гуша</i>	многу задолжен
5. <i>jemandem den <u>Kopf</u> verdrehen</i>	<i>му го сврте паметот</i>	го збуну/го збрка
6. <i><u>Kopf</u> an <u>Kopf</u></i>	<i>рамо до рамо</i>	здружено, рамноправно

Табелата бр. 3

Преглед на примери на македонски фразеолошки изрази, кои во својот состав ја содржат лекемата *глава*, а за кои како соодветни преводни еквиваленти во германскиот јазик може да се понудат фразеологизми образувани со други лексички средства, со поинаква симболика, но кои ќе можат да го постигнат истиот ефект.

македонски	германски	Значење на фразеологизмот
1. <i>нема да ти падне круна од <u>глава</u></i>	<i>dir wird schon keine Perle/ /kein Stein/Zacken aus der Krone fallen</i>	израз дека ако стори нешто нема да се наруши интегритетот/достоинството млад и неискусен
2. <i>уште има зелена <u>глава</u></i>	<i>grün/feucht hinter den Ohren sein</i>	грижливо се однесува кон некого
3. <i>чува некого како очите во <u>главата</u></i>	<i>etwas wie seinen Augapfel hüten</i>	не се интересирам за тоа
4. <i>за тоа не ме боли <u>глава</u></i>	<i>das juckt mich (doch) nicht!</i>	му зависи судбината од нешто
5. <i>кога му се работи за <u>главата</u></i>	<i>es geht jmdm/einer Sache an den Kragen</i>	ништо нема да му се случи
6. <i>ни влакно од <u>глава</u> нема да му фали</i>	<i>jemandem kein Haar krümmen; niemandem ein Haar krümmen</i>	

Заклучок

Фразеологизмите ги употребуваме кога сакаме да се изразиме повпечатливо. Тие можат да се најдат во секојдневната комуникација, во литературните дела, но и во официјални политички говори, обраќања и сл.

Трудот изобилува со низа фразеологизми во чиј состав се наоѓа лексемата „глава“. Преку обидот за изнаоѓање на соодветен преводен еквивалент укажуваме на многубројните сличности меѓу фразеолошките изрази со компонентата „глава“ во овие два јазика, но и на неколку лексички, синтаксички и морфолошки промени.

Во најголемиот број случаи кога во одреден фразеологизам се спомнува зборот „глава“, се мисли на умот, разумот, способноста за трезвено размислување, или пак, на главата се гледа како на нешто највредно, како што е животот, нешто што треба да се чува, да се пази, нешто на висока позиција, а често лексемата „глава“ реферира и на негативна човечка особина како глупавост, лудост или забораеност, особено кога стапува во комбинација со придавка со негативно конативно значење. При превод на ваквите фраземи важно е преведувачот да има пошироко знаење од културата, обичаите и историјата на еден јазик за успешно да пронајде соодветен еквивалентен израз на одреден фразеолошки израз.

При превод на фразеологизмите од еден на друг јазик понекогаш е неминовна синтаксичката промена, а секако се дозволува и вршење на извесна лексичка промена, но најважно е да се постигне истиот ефект од оригиналот. Анализирајќи ги фразеолошките изрази со компонентата *глава* и нивните еквиваленти, врз основа на резултатите во првата табела, заклучуваме дека сите тие на лексичко и на семантичко ниво целосно се совпаѓаат. Додека пак, кај фразеологизмите од втората и третата табела забележуваме делумна еквиваленција, односно лексичка промена кај носителот на фразеологизмот, а тоа е лексемата *глава* (наместо лексемата *глава* семантичкото значење на фразеологизмот се пренесува преку друга именка/лексема како: *идеја, мозок, ѝамеј, рамо, зуша, очи* итн). Сепак, може да се случи за одреден фразеолошки израз од појдовниот јазик, кој ја содржи компонентата *глава*, да нема соодветен фразеологизам во јазикот-цел, кој исто така ќе ја содржи компонентата *глава*. Тогаш, неопходни би биле преведувачките постапки, како парафраза, адаптација или модулација. Пример, соодветен преводен еквивалент на македонскиот фразеологизам *некој соголува некоџо* е германскиот фразеологизам *jemandem das Hemd über den Kopf ziehen*. Овде, поради отсуството на компонентата *глава* се служиме со преведувачката постапка парафраза, така што со помош на други лексички средства го освојуваме истиот ефект кај читателите и истовремено истата да ја адаптираме во јазикот-цел.

Сепак, кај сите наведени и анализирани примери во трудов констатираме дека е присутна функционалната еквивалентност, која укажува на тоа дека фразата има високо ниво на идиоматичност (метафоричност).

Користена литература

Примарна

- [1] Bote, H (2015) „Till Eulenspiegel“ . Damnick Verlag, Braunschweig
- [2] Borchert, W. (1975) „Draussen vor der Tür“ . Rowohlt Verlag, Hamburg
- [3] Grillparzer, F. (2012). „Der arme Spielmann“ . Fischer Verlag, Berlin
- [4] Kafka, F. (1986) „Die Verwandlung“ . Fischer Verlag, Berlin
- [5] Mann, T. (1989) „Buddenbrooks“ . Fischer Verlag, Berlin

Секундарна

- [1] Бојковска С., Минова-Ѓуркова Л., Пандев Д., Цветковски, Ж. (2009). Македонски јазик и литература за I, II, III, IV год. за реформирано гимназиско образование, Просветно дело, Скопје (154–160) pp.155
- [2] Грчева, Р., Рау, П. (2006). Голем македонско-германски/ германско-македонски речник. Скопје: Магор.
- [3] Маролова, Д., Пачовска, М. (2016). *Референцијалниите фразеологизми во иреводито од германски на македонски јазик и обрјино*. Македонски јазик, Скопје (169–185) pp. 176
- [4] Маролова, Д. (2019). *Скријата по ирвемејито ирведување и иолкување од македонски на германски јазик*. Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.
- [5] Никодиновска, Р. (2009). *Дијакритика и евалуација на ирведувањето од италијански јазик на македонски и обрјино*. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“.
- [6] Кузмановска, Д. (2022). *Фразеологија на германскиот јазик*. Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

* * *

- [1] Duden - Redewendungen. Wörterbuch der deutschen Idiomatik (Der Duden in zwölf Bänden, Bd. 11). Mannheim: Bibliographisches Institut und F.A. Brockhaus AG, 2002. 955 S. ISBN 3-411-04112-9
- [2] Palm, Christine (1997): Phraseologie- Eine Einführung, Gunter Narr Verlag. Tübingen
- [3] Wörterbuch für Redensarten, Redewendungen, idiomatische Ausdrücke, feste Wortverbindungen [online]. WWW: <<http://www.redensarten-index.de/suche.php>>.

* * *

Интернет-страница

- Официјален дигитален речник на македонскиот јазик: <https://makedonski.gov.mk/corpus/l/glava-zh>

